



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

7. An mortuo Episcopo, possint adhuc eius familiares audire sacrum in Oratorio privato sui Palatii? Idem dicendum est de familiaribus Cardinalis in prædicto casu. Ex p. 9. tr. 1. res. 40.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

quia sæpe absunt à suis Ecclesiis, quod maximè potest euenire, cum sint in aliena Diocesi. Deinde id probatur, quia Episcopum celebrare Missam in Oratorio priuato, dum in aliena Diocesi moratur, non est exercere iurisdictionem contentiosam, vt patet, sed voluntariam: hanc verò voluntariam iurisdictionem, seu potius priuilegium personale, potest exercere in aliena Diocesi, vt tenet Sanchez lib. 3. de matrim. disput. 19. à num. 7.

Sup. hoc in Ref. seq. §. Sed. in fine.

2. Nota tamen, hoc procedere in alienis Diocesis, non autem in Vrbe: nam propter reuerentiam Summo Pontifici debitam Romæ Episcopi commorantes in eorum Palatiis non possunt habere Oratorium priuatum, & ibi Missam celebrare, vel audire, vt notat Riccius part. 4. decis. 78. Alfidus in praxi, part. 1. cap. 13. num. 6. Venerus in exam. Episcop. lib. 4. cap. 7. num. 4. & alij.

3. Verùm his, quæ dicta sunt in hac resolutione, & in duabus superioribus, videtur ob stare Concilium Tridentinum. sess. 22. in Decreto de obseruandis, & vitandis in celebratione Missar. in quo videtur derogatum priuilegium Episcoporum. Sed, vt supra cursum obseruauimus, dicendum est, non esse in Concilio dictum priuilegium derogatum, & ita docet Præpositus in 3. par. quest. 83. art. 3. dub. 1. num. 149. Azorius tom. 1. lib. 10. cap. 26. g. 4. Fagundez de præcept. Eccles. præcept. 1. lib. 3. cap. 3. nu. 19. Ioan. Valerius in different. vtriusque fori, verb. Missa, differ. 2. Hieronimus Garcias in summa Theol. mor. tract. 3. difficult. 8. dub. 2. punct. 2. num. 195. & ita declarasse Sacram Congregationem anno 1586. die 19. Iunij testatur Valerius.

RESOL. VI.

An Episcopi extra Diocesim possint cum Altari portatili celebrare per se, vel per alium in presentia sua? Et notatur, quod in Oratorio Palatii Episcopi potest quis celebrare, presente Episcopo, non autem absente. Et docetur Episcopos, non obstante Concilio Tridentino, & Decreto Urbani VIII. posse etiam si non sint infirmi, vel in itinere, erigere Oratorium in suis Palatiis, & Villa rurali, & ibi celebrare, vel audire Missam, non autem Romæ. Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 11.

§. 1. Sup. hoc in Ref. præterita, & in aliis §. eius primæ nor. & inf. ex Ref. 31. lego recitatiuè §. vii.

Ad hunc casum ita respondet Beia part. 4. cas. 33. Quando Episcopus fuerit in alieno Episcopatu permansens per multos dies, ita vt non sit per modum transitus & itineris, sed iusti & vtilis Ecclesie negotij, tunc non suffragatur priuilegium celebrandi extra Ecclesiam cum Altari portatili, quia cessat eius ratio, & maximè quando Episcopus loci, in quo degit, prohibuerit ne quis celebret in suo Episcopatu extra loca sacra, vel quod ad id fuerint ab ipso deputata, hanc sententiam tenet etiam Nauarrus cons. 5. & 16. de priuileg. & Emanuel Sa. ver. Episcopus, num. 24. vbi sic ait, Episcopus potest dicere vbiq; Missam in sua diocesi cum altari portatili, & extra cum licentia Episcopi loci, vbi receptum est Concilium Tridentinum. Sic ille.

2. Sed non desinat hinc adnotare, absolute & sine vlla distinctione affirmatiuam sententiam docere Laurentium de Portel in respons. Regul. part. 5. cas. 10. nu. 7. vbi sic ait: Dubitari potest an Episcopus possit Altare erigere priuatum, vt in illo celebret, vel faciat celebrare in Oratorio priuato, etiam quando est in aliena diocesi: Credo quod poterit, primò quia cap. final. de priuileg. in 6. videtur fauere dicens de illis concedi, quia sæpe absunt à suis Ecclesiis, quod maximè potest euenire cum sint in aliena diocesi. Secundo id probatur, quia Episcopum celebrare Missam in Oratorio priuato dum in aliena diocesi moratur, non est exercere iurisdictionem contentiosam, vt patet, sed voluntariam;

hanc verò voluntariam iurisdictionem, seu potius priuilegium personale potest exercere in aliena diocesi, vt tenet Sanchez lib. 3. de matrim. disput. 19. à num. 7. ergo, &c. Ita Portel, vbi fuscè probat Episcopos non obstante Concilio Tridentino, & decreto Urbani VIII. posse etiam si non sint, vel in itinere, erigere Oratorium in suis Palatiis, & in villa rurali, & ibi celebrare, vel audire Missam, quod etiam docet Venerus vbi infra, & præter ipsos posse Episcopum portare secum Altare viaticum, & in itinere non solum in sua, sed etiam in aliena diocesi, non tamen Romæ, Missam celebrare, & celebrari facere, docet Gauantus in enchir. Episc. ver. Episcopus, num. 8. & 9. cum Vgolino de potest. Episc. lib. 1. c. 2. §. 2. n. 4. Mauritius Alzedo in praxi Episc. p. 2. cap. 13. n. 6. Venerus in examine Episc. lib. 4. cap. 17. num. 14. & ita ego sentio, quicquid Sa. vbi supra & alij dixerint.

3. Notandum est etiam hic cum dicto Portel, quod legimus in Oratorio Palatii Episcopi potest quis celebrare presente ipso Episcopo, non autem ipso absente, quia illud priuilegium non est reale, id est, illi Oratorio concessum, vel loco, sed est priuilegium personale, concessum scilicet personæ Episcopi, cum celebrat, vel cum ibidem audit, ac proinde ceteri Sacerdotes absente Episcopo non poterunt tali priuilegio gaudere.

RESOL. VII.

An mortuo Episcopo, possint eius familiares audire Sacrum in Oratorio priuato sui Palatii? Idem dicendum est de familiaribus Cardinalis in predicto casu. Ex part. 9. tract. 1. Ref. fol. 40.

§. 1. Affirmatiuè respondet Pater Pellizzatus in Man. Reg. tom. 2. tract. 8. cap. 2. sect. 1. n. 163. quia, ait ipse, Diana docuit, mortuo Episcopo, eius Palatium gaudere immunitate. Ergo etiam, mortuo Episcopo, Oratorium dicti Palatii poterit deseruire ad celebrandum.

2. Sed hæc opinio non est admittenda; quia ideo familiares Episcoporum gaudent priuilegio audiendi Missam in eorum Oratoriis; quia accessorium sequitur naturam principalis ex vulgatis iuribus, & ne Episcopus remaneret sine familia, dum ipsa ad audiendam Missam iret ad Ecclesiam; sed mortuo Episcopo deficit principale, neque familiares debent amplius Episcopo assistere: ergo non possunt, mortuo Episcopo, amplius gaudere dicto priuilegio; quia, principali deficiente, deficit accessorium. Quod aperte confirmatur: nam Domini Cardinales gaudent eodem priuilegio, quo gaudent Episcopi quoad celebrationem Missæ in priuato Ordinario Palatii: sed mortuo Cardinale, dictum priuilegium, vt patet ex praxi, statim cessat nec amplius in dicto eorum priuato Oratorio Missa dici potest. Ergo idem erit dicendum, mortuo Episcopo.

3. Verùm ego puto, rationem esse: quia priuilegium dicti cap. Quoniam, dirigitur, & respicit, vt patet ex contextu literæ, personam Episcopi; & non locum, & ideo est priuilegium personale. Vnde patet responsio ad argumentum de immunitate Palatii Episcopi, ipso mortuo: est enim dispar ratio inter vtrumque casum, nam priuilegium cap. Id constitutum 17. quest. 4. de immunitate Palatii Episcopalis, est priuilegium locale: vnde Episcopus, etiam si sit absens, vel mortuus, gaudet immunitate, vt ex hac ratione probat, me citato Ioan. Baptista Ciarpini in controu. forens. tom. 2. cap. 198. num. 10. sed priuilegium cap. Quoniam, respicit, vt dictum est, tantum personam; ergo. Et ideo nostram sententiam indiuidualiter tenet Pater 49. Aucta

Auerfa de Sacram. quæst. 15. conclus. 7. & Pater Baldi in Pal. Cræta, part. 2. tract. 2. cap. 3. sect. 7. n. 68. nam asserit, quod, mortuo domino, expirat priuilegium respectu eorum, qui de familia dicebantur: quia defunctus esse de familia illius, cuius intuitu tali fruebatur priuilegio. Ergo, &c.

RESOL. VIII.

An absente Episcopo eius familiares possint audire Missam in Oratorio priuato sui Palatii? Et obiter, quid dicendum sit de familiaribus Eminentiſſimum Cardinalium in prædicto casu? Ex p. 9. tr. 1. Ref. 47.

Affirmatiuam sententiam tenet Pellizarius ubi sup. in *Man. Regul. tom. 1. tract. 3. c. 2. n. 163.* quærit enim, quod, sit par ratio in hoc casu, ac in alio posito in superiori resolutione.

Negatiuè respondet Laurentius Portel, in *responsionib. Regular. tom. 1. part. 1. casu 20. num. 6.* ubi sic ait: Si autem prædicti Episcopi, & in suo Palatio, & in villa cum decencia possunt in prædictis Oratoriis celebrare, vel celebrari facere coram se, ego non credo, quod illo absente possint alij Sacerdotes celebrare, quia illud priuilegium non est reale, id est, concessum illi Oratorio, vel loco: sed videtur esse solum priuilegium personale, concessum scilicet, soli personæ Episcopi, cum celebrat, vel eam ibidem audit: ac potius cæteri Sacerdotes, illo absente, non poterunt tali priuilegio gaudere. Ita ille, & ego olim: cui addo, me citato, Patrem Auerfam de *Sacram. Euchar. quæst. 11. sect. 14.* ubi docet, non licere, nisi ipsi Episcopo celebrare, aut coram se celebrari facere in suo Oratorio, atque idèd alij Sacerdotes; absente Episcopo, non gaudere tali facultate. Et hanc sententiam, etiam me citato, docet Leo Zambellus, in *repertorio casuum conscientie, verb. Missa, num. 20.* sic asserens: Missa celebrata à familiaribus Episcoporum in Oratoriis eorum domorum, in absentia ipsorum, aggrauat celebrantes, eo quia non perfruuntur eorum priuilegiis. Sic ille.

Nec obstat dicere, quod familiares gaudent priuilegio audiendi Missam in tali Oratorio, concessio autem viro nobili à Pontifice, etiam ipso absente, vt supra probatum est: ergo eodem priuilegio debent gaudere familiares Episcoporum, absente ipso Episcopo. Respondeo, quod est dispar ratio inter vtrumque casum: nam in primo casu Pontifex concedit priuilegium domino, & eius famulis, vt patet ex Breuis concessione; sed in secundo casu priuilegium est personale: vnde in cap. final. de *privil. in 6.* efficitur solum mentio de Episcopo, & non de eius familia.

Non obstat secundo, quod absentibus Eminentiſſimis Cardinalibus qui in eorum Palatijs gaudent eodem priuilegio, quo gaudet Episcopus, audiendi, vel celebrandi Sacrum in priuato Oratorio, eorum familia audit Missam, & facit coram se celebrare, ac si præsentibus essent Domini Cardinales. Nam respondeo, hoc efficit ex consuetudine scita, & approbata à Pontificibus, qui ante eum Cardinales extiterint, sciebant hoc fieri: vnde, si adesset talis consuetudo, quoad familiares Episcoporum, illam non damnarem, (nam ego locutus sum cum citatis Doctoribus, stando in iure, quia consuetudo subsequens potuit sic interpretari dictum cap. *Quoniam de priuil. in 6.* sicut, vt vocat Pellizzarius, num. 159. interpretatur dictum cap. *Quoniam de priuil. in 6.* erigendi Oratorium in suo Palatio, vt ibi celebret, vel Missam audiat, vt cæteri Episcopi. Nam dispositio loquens de Episcopo, habet locum etiam in Episcopo titulari, Baldus in *Auth. licentiam, Cod. de sacro*

procedere, etiam si Episcopus non in itinere, nec in domo propter solam commoditatem, vt ego etiam supra probavi: sic & in nostro casu dici potest, quod con-

fuetudine inducta, possunt familiares, Episcoporum ipsi absentibus audire Sacrum in eorum Oratorijs; consuetudo enim vincit legem, & dat iurisdictionem; sed, quia consuetudo est quid facti, videant alij, si verè in casu, de quo loquimur, extet.

RESOL. IX.

An Episcopus Titularis extra Urbem Romæ possit in suo Palatio habere Oratorium priuatum, vt ibi celebret, vel Missam audiat? Et aliqui alij diuersi casus inferuntur pro Episcopis Titularibus. Ex p. 9. tr. 1. Ref. 47.

Respondeo in rigore iuris affirmatiuè; quia Episcopi titulares, qui ordinantur pro Ecclesijs in partibus infidelium, sunt verè, & propriè Episcopi, vt docet Iacobatus de *Concil. lib. 2. art. 2. rubrica de vocan. ad Concilium, fol. 85.* Tololanus in *Synag. iur. lib. 15. c. 12. n. 34.* Simanc. in *Cathol. insit. tit. 25. n. 12.* Sanchez in *summa, tom. 2. lib. 6. cap. 6. n. 27.* Lotherius de *re benef. lib. 1. q. 9. n. 67.* Arriaga in *Civ. Theol. tom. 4. dist. 18. sect. 3. num. 19.* & alij penes ipsos. Vnde inferitur primò, prouisionem Ecclesiarum in partibus infidelium iure esse reseruatam Summo Pontifici, qui de eis disponit in Consistorio, sicuti de alijs Ecclesijs habentibus Clerum, & populum Christianum, Clero. In *plerisque, de elect.* Inferitur secundo, talem Episcopum posse exercere omnia pontificalia; nempe, Ordines conferre, solemniter celebrare, & prædicare, aliisque facere, quæ spectant ad ordinationem, cap. 1. de *ord. ab Episcopo, qui renunciat Episcopatu,* ubique Hostiensis, Ioan. Andreas, & Abbas, dummodo prædicta faciant de licentia Ordinarij, vt cauetur in *Sacro Conc. Trid. sess. 14. c. 2.* Tertio inferitur, tali Episcopo debet locum inter cæteros Episcopos, tam in Capellis, quam in Consistorijs publicis, & semipublicis, aliisque sessionibus, iuxta ordinem suæ promotionis. Ioan. Piccar. in *ter consilia Menochij, consil. 52. num. 89.* ad instar Comitum expulsi à comitatu, qui post expulsionem sedere debet in loco, qui inter Comites sibi antea debebatur, Baldus, & Card. Alexan. in *cap. 1. Quis dicatur Dux: Iacob de Sancto Georg. de feudis, verb. Comes, Castellane de gloria mundi, par. 3. consider. 49.* & ita passim vbique seruat. Quarto inferitur, talem Episcopum, si sit Regularis, non esse subiectum iurisdictioni Ordinarij, neque Superiori sui Ordinis; sed esse immediatè subiectum Summo Pontifici, Suarez de *Relig. tom. 3. tit. de Religios. mutan. lib. 3. cap. 17. num. 5.* post D. Thom. 2. 2. q. 185. art. 8. ad 3. Item, familia Episcopi Regularis gaudet priuilegio fori, vt Sacra Congregatio Immunitatis declarauit. Vnde ex his omnibus patet, nimis licentiosè loquutum fuisse Fratrem Anthonium Paganum, Theologum Ordinis Minorum, qui Concilio Tridentino interfuit. *tract. de Ordine, iurisdictione, & residentia Episcoporum, sect. 6. fol. mihi 154.* ubi sic ait: [Episcopus titularis, & sine subditis potè dedecori, & opprobrio est, dignitati, graduique Episcopali; cum certè sine aliquo suæ iurisdictionis vsu, haudquaquam dici Episcopus rectè possit: quoniam Dux sine exercitu, Pastor sine grege, & Prælatrus sine subdito Clero, atque populo, valde incongrua appellacione nominantur.] Ita ille: sed malè.

Itaque ex his omnibus concludendum est, Episcopos titulares gaudere indulto cap. *Quoniam de priuil. in 6.* erigendi Oratorium in suo Palatio, vt ibi celebret, vel Missam audiat, vt cæteri Episcopi. Nam dispositio loquens de Episcopo, habet locum etiam in Episcopo titulari, Baldus in *Auth. licentiam, Cod. de sacro*